

Mišljenje Zelene akcije o izgradnji spalionice komunalnog otpada u gradu Zagrebu

Zelena akcija traži zabranu gradnje komunalnih spalionica otpada, sve dok se primjereno ne riješi problem zbrinjavanja opasnog otpada na nivou Hrvatske i ne donese Program gospodarenja otpadom Grada Zagreba, tj. maksimalno ne smanji količina proizvedenog otpada kroz niz poticajnih mjera za smanjivanje količine, ponovnu upotrebu i recikliranje otpada u Gradu Zagrebu.

Zagreb nema izrađen i usvojen Program gospodarenja otpadom, kojim bi se odredila politika, strategija i mjere provedbe za maksimalno izdvajanje korisnog i minimaliziranje odlaganja postojećeg otpada. U Hrvatskoj još uvijek ne postoji rješenje za upravljanje opasnim otpadom, a i sama Studija utjecaja na okoliš spalionice navodi da je rješavanje zbrinjavanja opasnog otpada od najveće važnosti i hitnosti.

Treba imati na umu da spalionice, iako rade na principu suvremenih tehnologija, emitiraju u zrak teške metale kao što su olovo, živa, kadmij i spojeve dioksina i furana koji su opasni po zdravlje i u najmanjim količinama, tako da redovito mjerenje i praćenje koncentracije ovih spojeva neće biti dostatno za zaštitu ljudskog zdravlja u okolici spalionice.

Iako se većina čestica oslobođenih iz dimnjaka spalionice taloži unutar 10 km od izvora, vrlo fine čestice se mogu transportirati i na puno veće udaljenosti. Tako se, primjerice, živa (Hg), zbog svoje netopivosti može transportirati na velike udaljenosti prije nego što se istaloži, te se smatra da se manje od 15% istaloži u blizini izvora.

Nus-produkti spalionice su toksični pepeo i filtri, koji se redovito trebaju mijenjati i odvoziti na odgovarajuće odlagalište opasnog otpada. Hrvatska za sada nema rješenje za zbrinjavanje opasnog otpada, te se ono ili izvozi po cijeni od 0.35-0.5 eur/kg ili miješa sa cementom za izradu građevinskih blokova i cigli. **Upravo zbog neriješenog problema zbrinjavanja svjedoci smo da opasni otpad u Hrvatskoj ipak najčešće završi zajedno s komunalnim na deponijama ili u obližnjim šumarcima te tako direktno utječe na zagađenje okoliša i narušavanje ljudskog zdravlja.**

Rješenje za komunalni otpad koje Zelena akcija zagovara je prvenstveno uvođenje i poštivanje hijerarhije gospodarenja otpadom, tj. uvođenje mjera i postupaka kojim će se prvenstveno smanjiti proizvodnja otpada, zatim ponovno koristiti i oporabiti, te reciklirati otpad. K tome, od primarne je važnosti da se zagovara odvojeno sakupljanje otpada pri čemu će se razdvajati korisni otpad od ostalih vrsta koje se mogu reciklirati ili tretirati kao opasni. Iako se u Zagrebu postupno razvijaju sustavi odvojenog prikupljanja otpada, te se utemeljuju reciklažna dvorišta i zeleni otoci, činjenica je da je doslo do zastoja u razvoju odvojenog prikupljanja biootpada, te da stagnira broj PET i MET reciklažnih kontejnera, jer se ne izdvaja dovoljno novca za tu namjenu. U Zagrebu stagnira reciklaža komunalnog otpada; smanjen je broj reciklažnih dvorišta sa 7 na 5, stagnira broj plavih (6.500) i zelenih (4.500) kontejnera, a umjesto 1600 kontejnera za odlaganje PET i MET ambalaže potrebno je dva put više jer se samo u 2004. odložena količina ovog otpada udvostručila u odnosu na 2003. godinu.

Podsjećamo da su Nacionalnom strategijom gospodarenja otpadom iz 2003. godine, definirani ekološki prioriteti slijedećim redoslijedom:

1. Smanjenje broja odlagališta, poboljšanje odlagališta koja će ostati u pogonu, poboljšanje u sustavu prikupljanja otpada
2. Unaprijeđenje prijevoza otpada, revitalizacija odlagališta
3. Recikliranje, kompostiranje
4. Termička obrada otpada

Iz čega se vidi da je termička obrada otpada na posljednjem mjestu, tek kad se poduzmu sve mjere koje zadovoljavaju prethodne prioritete.

Svjesni smo sindroma "Ne u mom dvorištu" i velikog suprotstavljanja stvaranju novih deponija koje emitiraju neugodne mirise, tako da projekt spalionice može građanima djelovati privlačno zbog manje "očiglednog" zagađenja okoliša, pogotovo kad se javnosti prezentiraju uspješni projekti kao što je postrojenje spalionice u centru Beča. Pri tome se zaboravlja, da se spalionicom smanjuje volumen otpada koji se obrađuje, ali se povećava njegova toksičnost te se ostaci moraju odlagati kao toksični otpad.

Također se treba uzeti u obzir da je u Hrvatskoj praksa savim drugačija od zemalja EU i da se propisi najčešće ne poštuju, te da nema primjerenog krivičnog gonjenja ukoliko do propusta u upravljanju dođe (npr. ne mijenjaju se redovito filteri zbog uštede, pa više toksičnih plinova bude ispušteno u zrak, ili se toksični pepeo neprimjerenom odloži na komunalno smetište).

Naše glavne zamjerke izrađenoj studiji utjecaja na okoliš spalionice su:

- Bez Programa gospodarenja otpadom Grada Zagreba ne postoji evidencija o količinama otpada koje se proizvode i koje treba spaljivati, već se studija bazira na procjenama
- Toksični pepeo kao produkt rada spalionice i filteri spadaju u toksični/opasni otpad čije zbrinjavanje je u nadležnosti države i još nije riješeno
- Studija ne navodi kako su riješeni nadzor emisija i obavješćivanje javnosti u slučaju prekoračenja dozvoljene granice ispuštanja emisija. Zakon o otpadu predviđa donošenje Pravilnika o spaljivanju koji ne postoji pa bi studija trebala ponuditi odgovarajuće scenarije
- Imajući u vidu ekološki akcident u skladištu PUTO-a na Jakuševcu 2002. god. postavlja se pitanje da li je kod ove spalionice osigurano dovoljno prostora za sve vrste skladišta koja su dio Centralnog uređjaja za preradu voda i spalionice i da li isti ispunjavaju sve sigurnosne standarde?

Temeljem ovih argumenata smatramo da je studija utjecaja na okoliš za spalionicu komunalnog otpada u Gradu Zagrebu nepotpuna i da se treba odbaciti. Također naglašavamo da se pravilnim gospodarenjem otpadom njegove količine mogu znatno smanjiti, što bi produžilo vijek trajanja postojećeg deponija u Gradu Zagrebu. Ukoliko bi se novac planiran za ulaganje u spalionicu preusmjerio na financiranje mjera za smanjenje količine otpada, ponovno korištenje i reciklažu, to bi se i desilo.

Stoga tražimo zabraanu gradnje spalionice komunalnog otpada dok se hitno ne donese Program gospodarenja otpadom Grada Zagreba te nacionalni plan gospodarenja toksičnim otpadom. Također pozivamo nadležne da uvedu mjere kojim bi se vodila evidencija o količini i vrstama proizvedenog otpada, posebice opasnog, da bi se moglo pristupiti izradi daljnje strategije postupanja s otpadom koji se ne može ponovno upotrijebiti ili reciklirati.

Za Zelenu akciju:

Mr.sc. Jagoda Munić
Predsjednica